

Ekopark Hornsö

»I insekternas favoritskogar«

Branden – en naturlig naturkatastrof

Kraftiga stormar, insektsangrepp och naturliga bränder är sällan katastrofer för naturen utan tvärtom själva förutsättningen för ett rikt biologiskt liv.

Många livsformer i våra nordiska skogar har inte bara anpassat sig till att överleva storskaliga förändringar utan är idag helt beroende av återkommande störningar. I Ekopark Hornsö har till exempel branden präglat naturen under tusentals år. När det väl får brinna i skogen lockar både röken och värmen till sig svarta välkamouflerade skalbaggar. De kommer för att lägga ägg på nydöda träd. Larverna gnager långa gånger i bark och ved, utrymmen som sedan utnyttjas av andra sällsynta insekter som den cylindriskt formade barkbaggen *Colydium elongatum*.

Värmen efter branden väcker också frön av brandnavor och svedjenavor till liv. Frön som kräver 40–50 grader för att gro och som kan vänta i jorden i minst 130 år på en skogsbrand.

Bara något år efter en skogsbrand är den kol-svarta marken åter täckt av liv. Här frodas småplantor av ljuskrävande trädslag som tall, sälg, björk, asp och ek. Branden dödar nämligen de känsliga granarna, samtidigt som den ger förutsättningar åt andra träd att gro. Branden är på så sätt både tallens och lövskogens moder.

Barkbaggen *Colydium elongatum*

Naturvårdsbränning

Gammeltall omgiven av unga ekar

Bredbrämad bastardsvärmare

Varför så artrikt?

I Ekopark Hornsö finns en delvis oförklarad rikedom av skalbaggar och fjärilar. Över 700 arter skalbaggar som lever på ved är funna i området – vilket är en unik siffra för norra Europa. Totalt har mer än 150 rödlistade arter noterats.

Men varför är antalet arter så stort i denna ekopark? Är det lokalklimatet som är extra gynnsamt med varma somrar eller är det in-

slaget av äldre lövträd i barrskogen som gynnar arterna? Eller är det så att insekterna fortfarande gynnas av de historiska bränder som skapat död ved och relativt glesa, varma skogar? Kanske finns svaret i en kombination av ekologiska och historiska faktorer? Hur som helst kvarstår faktum att Hornsö är ett riktigt paradiset för mångfalden av mer eller mindre hotade insekter.

Spindeln med egen »alkoholproduktion«!

En av de vanligaste vinterfågeln i Ekopark Hornsö är kungsfågeln. Liten och oansenlig flyger den mellan barrträdens täta grenar för att söka efter den viktigaste vinterfödan – spindlar och spindelägg! Trots att vi sällan tänker på det är skogen full av spindlar. Detta upplevs tydligast under hösten när den täta morgondimman avslöjar skogens dolda liv. Helt plötsligt kan du se alla de spindelnät som normalt är osynliga för ögat. Även den tunnaste spindeltråd är utsmyckad med tusentals små glittrande vattendroppar.

Korsspindlar och granmattvävare är några av skogens allra vanligaste spindlar. Granmattvävarens hona inpregnerar sitt nät med hon-dofter. Sen väntar hon på uppvaktning från någon »stilig« hane, men de taktlösa göra sig icke besvär. Hanen måste nämligen trumma på tråden i exakt rätt takt för att bli den lyckligt utvalda. Granmattvävaren är dessutom en av de spindlar som kan vandra runt på grenarna i minusgrader utan att frysa till is, till stor glädje för hungriga kungsfåglar. Hemligheten bakom den bedriften är en egen produktion av »alkohol i blodet«.

Kungsfågel

Korsspindelns nät

